

Sygn. akt **III AUa 1224/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Sędziowie: SSA Marta Sawińska

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 r. w Poznaniu

sprawy **D. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o odsetki od przyznanej renty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 10 lutego 2016 r. sygn. akt VII U 503/15

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego odsetki ustawowe ze względu na opóźnioną wypłatę renty z tytułu okresowej częściowej niezdolności do pracy do dnia 5 stycznia 2015 r., oddalając odwołanie w pozostałej części.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Marta Sawińska
------------------------------------	-------------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z 20 stycznia 2015 roku odmówił ubezpieczonemu D. W. odsetek z tytułu wyrównania renty, przyznanego decyzją z 22 grudnia 2014 roku.

D. W. złożył odwołanie od decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu odsetek od renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołujący podniósł, że opóźnienie wypłaty świadczenia nastąpiło z winy organu rentowego, a ponadto wyrównanie zostało wypłacone w dniu 9 stycznia 2015 r., a nie 5 stycznia 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 10 lutego 2016 roku w sprawie VII U 503/15 zmienił zaskarżoną decyzję, zasądzając od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w P. na rzecz odwołującego odsetki ustawowe ze względu na opóźnioną wypłatę renty z tytułu okresowej częściowej niezdolności do pracy, przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 26 marca 2014 roku w sprawie VII

U 1804/14 – od 26 marca 2014 roku do 9 stycznia 2015 roku z uwzględnieniem comiesięcznego terminu płatności świadczenia rentowego (pkt 1), oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznawanej okresowo od 3 lutego 2003 roku do 30 listopada 2013 roku. Termin płatności świadczenia był wyznaczony na 25 dzień każdego miesiąca.

15 października 2013 roku odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres.

W orzeczeniu z 8 listopada 2013 roku lekarz orzecznik ZUS, po rozpoznaniu padaczki, przewlekłej choroby niedokrwiennej serca, cukrzycy typ 2 na leku doustnym (bez udokumentowanych powikłań narządowych) i nadciśnienia tętniczego, nie stwierdził niezdolności do pracy odwołującego

D. W. złożył sprzeciw wobec orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z 23 stycznia 2014 roku, w oparciu o m.in. opinię konsultanta - psychologa ZUS z 13 stycznia 2014 roku, po rozpoznaniu padaczki z rzadkimi napadami w wywiadzie, cech zespołu psychoorganicznego, zespołu bólowego kręgosłupa, nadciśnienia tętniczego, cukrzycy typu 2 i żyłaków kończyn dolnych, również stwierdziła brak niezdolności do pracy.

4 lutego 2014 roku organ rentowy wydał decyzję odmawiającą D. W. przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Po zaskarżeniu powyższej decyzji przez D. W. do Sądu Okręgowego w Poznaniu, w toku sprawy VII U 1804/14, Sąd powołał biegłych sądowych: neurologa, psychiatrę oraz kardiologa, których zobowiązał do sporządzenia opinii na okoliczność, czy odwołujący całkowicie lub częściowo utracił zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu oraz na jaki okres.

W opiniach z 22 i 30 kwietnia 2014 roku biegli sądowi rozpoznali: padaczkę z rzadkimi napadami w wywiadzie, zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego, okresowo korzeniowe bez istotnej dysfunkcji ruchowej, przewlekłą chorobę niedokrwinną serca po zawale serca ściany dolnej, dusznicę bolesną stabilną, nadciśnienie tętnicze, cechy zespołu psychoorganicznego z obserwacją w kierunku zmian otępiennych, zaburzenia depresyjne w dokumentacji.

Lekarze biegli sądowi stwierdzili, że wprawdzie z przyczyn neurologicznych i kardiologicznych odwołujący nie jest osobą niezdolną do pracy, to jednak istnieją podstawy do ustalenia niezdolności do pracy z przyczyn psychiatrycznych.

Pod względem psychiatrycznym zmiany obserwowane w badaniach psychologicznych wykazują cechy otępienia umysłowego i wymagają ponownych kontroli, sugerując wtórne ubytki sprawności umysłowej, które uzasadniają orzeczenie niezdolności do pracy na poziomie wykształcenia odwołującego, przy zachowaniu zdolności do pracy niżej kwalifikowanych. W opinii biegłego psychiatry, stan schorzenia odwołującego uzasadnia orzeczenie dalszej częściowej niezdolności do pracy na okres do końca lutego 2015 roku.

W piśmie procesowym z 3 września 2014 roku pozwany podniósł, że biegły psychiatra nie wykazał w opinii naruszenia sprawności organizmu odwołującego w stopniu warunkującym orzekanie o długotrwałej niezdolności do pracy. W składzie komisji lekarskiej ZUS obecny był psychiatra, który oparł swoje stanowisko na badaniu przedmiotowym i podmiotowym, i analizie całości dokumentacji medycznej, jak również aktualnej opinii psychologicznej konsultanta ZUS.

W odpowiedzi na wniesione zastrzeżenia, biegli w opinii uzupełniającej z 16 września 2014 roku podtrzymali swoją dotychczasową opinię. Biegły psychiatra potwierdził, że podłożem zaburzeń w sferze psychicznej odwołującego są zmiany organiczne uchwycone w badaniach obrazowych mózgu w postaci zaniku okolic czołowych. W badaniach psychologa ZUS z 13 stycznia 2014 roku, wyrażają się one między innymi zmianami otępiennymi, których dowodem

jest wyraźne (o 14 pkt) obniżenie funkcji niewerbalnych w stosunku do sprawności słownej. Biorąc pod uwagę wymagania sprawności umysłowej odpowiedniej do zajęć wykonywanych przez odwołującego przed otrzymaniem pierwszych świadczeń rentowych, obecny jej poziom uniemożliwia mu prace umysłową, szczególnie o większej odpowiedzialności i w pełnym wymiarze, co odpowiada częściowej niezdolności do pracy. Biegły podkreślił, że psychiatra w składzie komisji lekarskiej ZUS nie uwzględnił szczegółowych wyników badania psychologicznego i nie odniósł ich do zajęć wykonywanych przez odwołującego przed zachorowaniem.

Wyrokiem z 12 listopada 2014 roku w sprawie. VIIU 1804/14 Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję z 4 lutego 2014 roku, przyznając odwołującemu D. W. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 grudnia 2013 roku do 28 lutego 2015 roku. Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 5 grudnia 2014 roku.

We wniosku z 13 listopada 2014 roku odwołujący zażądał odsetek od grudnia 2013 roku. Odwołujący wniósł również o „naliczenie waloryzacji od 1 marca 2014 roku i dalszych odsetek z tego tytułu”. W okresie od 13 listopada 2014 roku do 1 grudnia 2014 roku pozwany nie posiadał akt rentowych odwołującego.

Odpis wyroku Sądu Okręgowego z 12 listopada 2014 roku wpłynął do ZUS 1 grudnia 2014 roku.

Decyzją z 22 grudnia 2014 roku o znaku (...) ZUS II Oddział w P., wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 12 listopada 2014 roku, przyznał D. W. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od 1 grudnia 2013 roku do 28 lutego 2015 roku. ZUS wskazał, że terminem płatności świadczenia jest 25 dzień każdego miesiąca i stwierdził, że należność za okres od 1 grudnia 2013 roku do 31 stycznia 2015 roku w kwocie 23076,69 zł. brutto i 16509,41 zł. netto przekaże za pośrednictwem poczty.

Odwołujący otrzymał wyrównanie renty 9 stycznia 2015 roku.

Sąd I instancji przeprowadził dowód z opinii biegłego psychiatry na podstawie akt, na okoliczność ustalenia, czy organ rentowy dysponował taką samą dokumentacją lekarską, jak biegły sądowy w trakcie wydawania opinii z 22 i 30 kwietnia 2014 roku w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu. VII U 1804/14. W opinii z 30 września 2015 roku biegły lek. psychiatra wskazał, że całość dokumentacji, na której oparł wnioski opinii z 22 i 30 kwietnia 2014 roku, była dostępna komisji lekarskiej ZUS 23 stycznia 2014 roku. Różnica w opiniowaniu wynikała z odmiennej interpretacji całości dostępnych dowodów. Biegły wyjaśnił, że zmiany ubytkowe w sferze intelektu, potwierdzone w opinii psychologa ZUS z 13 stycznia 2014 roku, uzasadniały orzeczenie częściowej niezdolności do pracy ze względu na wysokie wymagania sprawności w odniesieniu do kwalifikacji zawodowych odwołującego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji wskazał, że w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, w którym należy poszukiwać podstawy roszczenia D. W., odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są - dla potrzeb tego prawa - wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się do przepisów prawa cywilnego, za wyjątkiem samego sposobu ustalania odsetek. Świadczenia należne w tym systemie nie mają charakteru obligacyjnego, więc obowiązek zapłaty odsetek może wynikać tylko z ustawy. W jednym tylko wypadku Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego - wówczas gdy nie dokona - w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność - ustalenia prawa lub wypłaty świadczeń w terminach przewidzianych w przepisach dotyczących ich przyznawania i wypłacania (wyrok SN z 27 września 2002 roku w sprawie IIUK 214/02).

Szczegółowe zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydane na podstawie ust. 2 powołanego przepisu rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Termin, w jakim organ rentowy powinien być wydać w niniejszej sprawie decyzję obliczać należy na podstawie art. 118 ust. 1, 4 i 5 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Sąd Okręgowy uznał, że komisja lekarska ZUS orzekając 23 stycznia 2014 roku miała do dyspozycji tą samą dokumentację medyczną, co biegły psychiatra, dokonujący badania odwołującego w toku postępowania sądowego w sprawie VII U 1804/14, który stwierdził dalszą częściową niezdolność do pracy od 1 grudnia 2013 roku do 28 lutego 2015 roku. Orzeczenie o braku niezdolności do pracy wnioskodawcy stało w sprzeczności z dostępną wówczas dokumentacją medyczną odwołującego i stanowiło błąd komisji lekarskiej ZUS.

W związku z powyższym, brak ustalenia częściowej niezdolności do pracy 23 stycznia 2014 roku należy uznać za okoliczność, za którą ponosi odpowiedzialność organ rentowy, skutkującą zasądzeniem prawa do odsetek ustawowych za opóźnione przyznanie świadczenia rentowego. Skoro zatem dzień badania ubezpieczonego przez komisję lekarską ZUS był, zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej świadczenie, uznać należy, że 30-dniowy termin do wydania tej decyzji upłynął 23 lutego 2014 roku i w tym terminie powinna była być wydana decyzja pozwanego.

Odwołujący miał w okresie poprzedzającym złożenie wniosku o rentę prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stąd Sąd I instancji przyjął, że data wypłaty świadczenia rentowego była wcześniej ustalona na 25 dzień miesiąca (k. 182 akt ZUS). Dlatego, skoro zgodnie z art. 118 ust. 5 był on krótszy niż 30 dni (termin wydania decyzji - 23 luty, termin wypłaty - 25 luty), to wypłata powinna była nastąpić 25 marca 2014 roku, czyli w następnym terminie płatności, a nie najbliższym terminie płatności. Termin początkowy wypłaty odsetek to 26 marca 2014 roku, czyli pierwszy dzień, w którym pozwany pozostawał w zwłoce co do płatności świadczenia rentowego.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że postanowieniem z 19 listopada 2014 roku pozwany stwierdził, iż załatwienie wniosku odwołującego z 13 listopada 2014 roku może nastąpić po zwrocie akt rentowych z Sądu. Z uzasadnienia decyzji z 20 stycznia 2015 roku, zaskarżonej w niniejszej sprawie wynika, że 1 grudnia 2014 roku do pozwanego wpłynął wyrok w sprawie VII U 1804/14, a zatem również akta ZUS. Sąd Okręgowy nie zanegował faktu, że pozwany w dniu złożenia wniosku o odsetki z 13 listopada 2014 roku nie miał akt, co umożliwiłoby rozpoznanie wniosku o odsetki, choćby negatywne. Co więcej, w okresie od 13 listopada 2014 roku do 1 grudnia 2014 roku (data otrzymania wyroku) ZUS nie miał akt, jednakże okres ten nie podlega wyłączeniu z okresu odpowiedzialności organu rentowego, skutkującego przyznaniem odsetek. Zgodnie bowiem z art. 85 ust. 1 zdanie 2 ustawy systemowej, odpowiedzialność za odsetki nie dotyczy przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego i wyżej wskazanych przepisów, wypłata świadczenia powinna mieć miejsce już 25 marca 2014 roku, a zatem dużo wcześniej niż w okresie od 13 listopada 2014 roku do 1 grudnia 2014 roku. Cały okres opóźnienia, w tym od 13 listopada 2014 roku do 1 grudnia 2014 roku, kiedy to ZUS nie miał akt, był zarazem konsekwencją błędu organu rentowego, który nastąpił już 23 stycznia 2014 roku.

Termin końcowy wypłaty odsetek Sąd Okręgowy określił na 9 stycznia 2015 roku, na podstawie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Termin końcowy wypłaty odsetek to data wypłaty wyrównania renty przez pozwanego (9 stycznia 2015 roku). Pozwany nie przedłożył dowodów na okoliczność wypłaty wyrównania renty 5 stycznia 2015 roku, ani też w innym terminie, wcześniejszym niż 9 stycznia 2015 roku.

Organ rentowy składając apelację zaskarżył wyrok w części dotyczącej daty końcowej, do której winny być naliczone odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia wypłaty renty z tytułu okresowej częściowej niezdolności do pracy.

Apelujący zarzucił:

- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności kiedy faktycznie należność została przekazana na pocztę i przyjęcie w tym zakresie wyłącznie twierdzeń odwołującego co do daty kiedy otrzymał należność, co doprowadziło do:

- naruszenia prawa materialnego tj. § 2 ust.6 rozporządzenia Rady Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, poprzez przyjęcie za dzień wypłaty świadczeń dnia otrzymania wyrównania przez odwołującego zamiast dnia przekazania należność na pocztę

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie jako końcowej daty naliczenia odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie renty z tytułu okresowej częściowej niezdolności do pracy - dnia 5 stycznia 2015 roku, tj. dnia przekazania należności na pocztę.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Organ rentowy wskazał, że nie kwestionuje przyjęcia przez Sąd, jego odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie świadczeń, bowiem komisja lekarska ZUS miała do dyspozycji tą samą dokumentację medyczną co biegły sądowy. Potwierdziło, to postępowanie dowodowe, w tym opinia biegłego sądowego niekwestionowana przez strony.

Zdaniem skarżącego, Sąd I instancji nie ustalił jednak tego, kiedy została przekazana należność na pocztę, a ten sposób doręczenia wynikał z akt organu rentowego. Sąd przyjął jako końcową datę, do której winny być naliczone odsetki za opóźnienie w wypłacie renty dzień, w którym odwołujący świadczenie odebrał, co doprowadziło do naruszenia § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Argumentacja apelującego jest trafna.

Zgodnie § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5.

Ustęp 6 § 2 stanowi że jeżeli świadczenie jest wypłacane osobie uprawnionej za pośrednictwem poczty lub na rachunek bankowy, za dzień wypłaty świadczeń uważa się dzień przekazania należności na pocztę lub do banku.

Ponadto apelujący w postępowaniu przed Sądem II instancji wykazał, że wyrównanie świadczenie dla odwołującego zostało nadane za pośrednictwem poczty 5 stycznia 2015 roku (k. 96).

Mając powyższe na uwadze, Sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego odsetki ustawowe ze względu na opóźnioną wypłatę renty z tytułu okresowej, częściowej niezdolności do pracy do 5 stycznia 2015 roku, oddalając odwołanie w pozostałej części.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Marta Sawińska
------------------------------------	-------------------------	--------------------